

pastir, kakoršen nastopa v »ovčarski igri« 17. in 18. stoletja, tudi ni pastir z naših gor. Njegova pastirska palica ima na koncu križ, na katerem visi šopek iz suhih rož. Na glavi nosi slamnik, v roki pastirsko palico, oblečen pa je v pisano prteno obleko. Za njim nastopi pastirica, ki ima po hrbtu razpuščene lase, belo obleko, lakaste črevljičke in pastirsko palico. Poje pa po istem načinu kakor pastir. S tem je predigra končana. — Od stare kostanjske predigre, v kateri nastopajo tudi roparji (»ravbarji«), ni ostalo drugega kot ti dve pesmi, ki sta pa popolnoma drugačni. Kako to? V rokopisu, ki so ga dobili maloški igralci s Kostanj, ni bilo pastirske predigre. I. Graber naprosi organista, naj poišče pastirskih pesmi,

ULICA V ODRINU.

da bi z njimi nadomestil kostanjsko predigro. Ta poišče in prinese ti dve igri, ki sta baje cerkveni.¹ — Pasijska igra. Vsebine pasijske igre ne bom popisoval, ker se itak naslanja na sv. pismo in ker hočem ob ugodnem času o slovenskih dveh pasijskih igrah kaj več povedati ter jih primerjati z nemškimi koroškimi pasijami, od katerih pa je samo pasijska igra iz Krške doline objavljena. Druge poznamo samo po vsebini. Pač pa naj sledi tukaj nekaj opazk o predstavi, kostumih itd. — Smrt ima leseno mrtvaško masko, nosi puščico in peščeno uro. Rebra in kosti so označene na beli prteni obleki s črno kredo. — Hudiči imajo črne maske, rdeče oči in jezike. — Judež nosi rumeno obleko — znak sramote v srednjem veku —, sandale in mošnjo — najboljši tip v celi igri.

¹ O predigri v kratkem kaj več v posebnem članku.

Seveda je tudi tukaj vse polno anahronističnih kostumov. — Pred odrom stoji drevo, na katerem se Judež obesi. V istem hipu spleza hudiček na drevo, razreši vrv, druga dva pa že čakata pod drevesom in odneseta izdajalca Judeža »v pekel« (za oder). Med tem prizorom je seveda dosti smeha. — Po Judeževi smrti kličejo hudički Judeževo dušo iz pekla. »Veni fares« pravijo, namesto: »veni foras«. Judeževa Duša (kot oseba) ima črno haljo, ki pokriva tudi obraz in poučuje ljudstvo, naj pobožno živi, da se mu ne bo godilo enako. Igrali so pač tako, kakor se more zahtevati od preprostih kmečkih igralcev. Gotovo je treba veliko truda, da se nauče sodelovalci dolgih vlog, kajti igra traja nad tri ure. Judeža, ki ga je predstavljal Janez Samonik, p. d. Ledrar, pa bi tudi izkušen igralec po poklicu ne pogodil bolje.

Drugi del pasiona se vrši na potu na Kalvarijo in na njej. Stotnik zatrobi in spreved se začne pomikati. Na čelu koraka v dolgih korakih Smrt, ki drži v desni roki puščico, v levi pa ima peščeno uro. Za njo jezdi stotnik, ki je služil svoje dni pri dragonarjih cesarja, z zastavo. V prejšnjih časih je tudi Smrt sedela na starem belem konju. (Prim. ljubljanske pasijske obhode.) Sedanji konji pa so baje preiskri in se boje Smrti! Tudi drugi jeruzalemski dostojanstveniki, ki so imeli opraviti z obsodbo Zveličarjevo, so na konjih. Veliki duhoven nosi celo očala. Pred Kristusom, ki nosi težek križ, stopata razbojnika, katera sta na rokah zvezana, vodi pa ju vojak. Za sprevedom in ob straneh pa se pomika vse gledališko občinstvo.

Na Kalvariji (na griču) stoje trije križi. Kristusa »pribijejo« na srednjega, ki leži na tleh. Nato ga vzdignejo. Razbojnika pa sama splezata na druga dva. Ko je Kristus umrl, so na Kostanjah in v Tmari vasi streljali s topiči, kar bi naj pomenjalo potres in pokanje zemlje — tukaj pa je stotnik udaril na svoj ščit, Judje so se zbal in zbežali na vse kraje doli proti vasi.

Te beležke naj bi malo izpopolnile poročila o predstavah na Kostanjah in v Tmari vasi pri Lipi nad Vrbo.¹

O zgodovini predstav mi je g. I. Graber sporočil ustmeno sledeče: Na Kostanjah so začeli predstavljati Drabosnjakovo pasijsko igro okoli leta 1830. Ko sem bil 11 star, je živel v Mlinarah »búkvar« (to je tak človek, ki je znal brati in pisati — v Podjuni so imenovali takega učenjaka »bukovnika«), ki je imel igro prepisano. Prihajal je v Šteben in jo je prebiral ljudem. Ko so okoli leta 1860. začeli na Kostanjah zopet igrati, je šlo nekaj ljudi iz Štebna in okolice tja gledat predstavo. Igra jim je ugajala in ustanovili so v Štebnu družbo, ki je začela igrati leta 1861. ali 1862. Župnik Mišic se je ustavljal prireditvam, a škofijstvo in okrajno glavarstvo je slednjič dovolilo uprizoritev. Predstavljali so igro na Škocijanski gori pri Bekštanju, kjer so postavili leseno stavbo, v kateri je stal oder. Iz cele fare so ljudje darovali les za »gledališče«. — Leta 1894. so se jeli zopet spominjati, da bi napravili igro. Požarna bramba je dala denar za priprave. Nato smo jo zopet večkrat igrali, a ne več na Škocijanski gori, ampak na vasi

¹ Prav bo menda pisati »Kotmara ves«, ker še ljudstvo deloma govori »otmara ves«. Primerjaj Kotmaraves pri Celovcu!